Polazišta socijalne i obiteljske politike Grada Poreča

Grad Poreč kroz svoje višegodišnje razvijanje socijalnih programa te razvojem i održavanjem projekta Zdravi grad Poreč, na razini lokalne zajednice razvija socijalnu i obiteljsku politiku s intencijom dugoročnog ulaganja u zdravlje i kvalitetu života svojih građana. Dakako, radi se o sveobuhvatnim pisanim dokumentima, od kojih neki imaju konačnu formu, dok su drugi u izradi, a reguliraju strategiju djelovanja za podršku razvoju ljudskog resursa u zajednici te stvaraju uvjete za socijalnu sigurnost i zaštitu u gradu Poreču kao socijalno osjetljivoj zajednici.

Hrvatska danas zasigurno pred sobom ima neizmjerno mnogo posla kad je riječ o pripremama za ulazak u Europsku Uniju. Mišljenja građana neizbježno su podijeljena, no bilo kako bilo, nije na odmet sagledati kvalitativni aspekt vrijednosti koje nam nude europski standardi i implementirati ih unutar našega sustava kvalitete. Socijalna kohezija, kao i kontekst kojeg nude različiti pristupi unutar socijalne politike, izvrsno su polazište za takvo što. Pri tome pod pojmom socijalne kohezije podrazumijevamo sposobnost jednog društva da osigura dobrobit svim svojim članovima i izbjegne polarizacije. Dakako, kao što to obično biva na teorijskoj razini, riječ je prije svega o idealu kojem treba težiti, a ne cilju kojeg je moguće u potpunosti ostvariti. Upravu tu, ključnu ulogu ima socijalna politika koja se brine o zadovoljenju osnovnih potreba građana, ujednačenju njihove životne šanse, ostvarenju socijalne sigurnosti i pomoći onima koji se ne mogu sami brinuti o sebi. Drugim riječima, socijalna politika treba maksimizirati produktivni potencijal populacije kako bi se minimalizirale potrebe građana i njihova ovisnost o javnim davanjima. Usluge usmjerene obitelji su jedina učinkovita politika borbe protiv siromaštva i protiv ovisnosti o sustavima socijalne pomoći, a istovremeno te usluge znače ulaganje u ljudski resurs zajednice. Vrijedan doprinos tipologiji obiteljskih politika dao je Gauthier (1992.; prema Puljiz i Zrinšćak, 2002.), koji je kao osnovni kriterij razlikovanja uzeo dvije vrste intervencije države: ekonomsku i ekološku. Pri tome pod ekonomskom intervencijom podrazumijeva se novčani transfer obiteljima, dok ekološka intervencija podrazumijeva usluge obitelji, prije svega u području skrbi o djeci. Kombinirajući ova dva tipa intervencije dobivaju se četiri profila obiteljske politike.

1. PROFIL: Državni su transferi obitelji toliki da oba roditelja oslobađaju potrebe da rade, što povećava mogućnost izbora za roditelje (da se bave djecom ili da rade). To nijedna zemlja do sada nije ostvarila jer državni transferi obitelji nisu dovoljno veliki da bi potpuno zamijenili drugi, u pravilu ženin dohodak, no najbliža je ovom modelu politika u Danskoj i Francuskoj.

2. PROFIL: Ekonomski gledano, državna podrška omogućava dosizanje određene razine prihoda obitelji, no nedostatna ekološka intervencija (nedostatak uslužnih institucija) onemogućava da oba roditelja rade za plaću. Iz navedenih razloga obitelj je prisiljena na život prema jednohraniteljskom modelu. To je model obiteljske politike u kojem je žena prisutna u domaćinstvu. Njemu je najbliže Njemačka, koja daje relativno izdašne naknade za obitelj, ali su ponuđene usluge obitelji (ekološka intervencija) nedovoljne.

3. PROFIL: Obiteljska politika je destimulativna jer nedovoljno kompenzira ekonomske troškove obitelji, no vrlo dobro organizirana ekološka intervencija (dostupne usluge obitelji) omogućava da oba roditelja mogu obavljati plaćenu aktivnost, pa na taj način dovoljno disponirati u odgoju djece. Ovakav primjer obiteljske politike predstavlja Švedska, kao i neke druge skandinavske zemlje.

4. PROFIL: Teško je postići koordinaciju plaćenog rada i skrbi o djeci, jer socijalna politika ne pruža dovoljno sredstava i usluga za kompenzaciju troškova obitelji. Obitelji se s ekonomskog i ekološkog stajališta nalaze pred riskantnim izborom. Takvu situaciju nalazimo u Velikoj Britaniji i Italiji.

Postoje i drugi načini razlikovanja obiteljskih politika. Kada su počele duboke promjene u obitelji, a osobito uvođenjem saznanja vezano uz istraživanja koja su otkrila presudnu važnost ranog djetinjstva u razvoju osobe, obiteljska se politika usmjerila prema maloj djeci i skrbi o njima. Različite strategije obiteljske politike, namijenjene skrbi o maloj djeci, danas variraju ovisno o tri osnovna instrumenta: novcu (naknadi), uslugama (skrbi i podrški) i vremenu za roditelje (razni dopusti), pomoću kojih se uspostavlja ravnoteža između profesionalnoga i obiteljskoga života (Kamerman, Kahn, 1994.; prema Puljiz 1999.). Na novi kontekst obiteljske politike utječe masovna nezaposlenost, kao i nastojanje država da smanje socijalne troškove. Zbog toga se oni modeli obiteljske politike, u kojima dominiraju državne usluge, ozbiljno dovode u pitanje.

Ukratko, aktualne promjene obiteljske strukture i tržišta rada imaju ozbiljne posljedice za mlade obitelji. Ti su rizici uglavnom posljedica povećanog broja obitelji bez dohodaka iz rada i jednoroditeljske obitelji. Oba navedena tipa obitelji nose visok rizik siromaštva. Najbolje jamstvo protiv siromaštva prije svega je zaposlenost majke. Hvalevrijedan primjer nalazimo u skandinavskim zemljama gdje je stopa siromaštva u jednoroditeljskim obiteljima niska. Razlog tome leži u servisima za čuvanje djece koji omogućavaju zapošljavanje majki. Naime, osim osobnog zadovoljstva u žene njezinim zapošljavanjem i društvo je

na dobitku jer zaposlenost žena smanjuje dječje siromaštvo i poboljšava omjer aktivnih i neaktivnih stanovnika.

Inicijative u Poreču – Vrtić kao primjeren servis obitelji

Cilj projekta Zdravi grad Poreč je nastaviti put pružanja potpore pojedincima i obiteljima u socijalno osjetljivoj i osviještenoj lokalnoj zajednici koja potiče socijalnu sigurnost svojih građana u najširem smislu te unapređuje zdravlje i kvalitetu života stanovnika svih dobnih skupina.
S obzirom na to da je Poreč turističko središte, veliki problem naše zajednice vezan je uz turistički aktivne mjesece kada roditelji izbivaju po 14-16 sati dnevno iz obitelji te tada ne borave sa svojom djecom. Osim toga, sve je veći broj privatnih poduzetnika koji zbog prirode svoga posla te vlastitoga opstanka i osiguravanja egzistencije sve manje vremena provode sa svojim obiteljima, ne samo tijekom sezone, već čitavu godinu.
Na žalost, nemaju svi privilegiju zvanu "baka servis", a s obzirom na prekapacitiranost postojećih jaslica i vrtića, roditelji su prisiljeni snaći se na različite načine. U navedenoj situaciji financijski udarac kroz koji će obitelj prolaziti naprosto je neizbježan. Slijedi pitanje što je s djecom i koliko je kvalitetno organizirano vrijeme koje provode bez nadzora roditelja?
Sagledavajući ovu problematiku u kontekstu Socijalne politike Grada Poreča i Obiteljske politike koje je nosilac Zdravi grad Poreč, moguće je predvidjeti da bi se otvaranjem novoga vrtića, prilagođenoga potrebama roditelja, djelovalo na više polja istovremeno:

- smanjilo bi se siromaštvo u jednoroditeljskim obiteljima
- djeca bi bila zbrinuta u institucijama koje su za to specijalizirane
- smanjila bi se stopa nezaposlenosti otvaranjem novih radnih mjesta
- omogućilo bi se obiteljima s djecom ostvariti dodatne aspiracije (npr. naobrazbu)
- poboljšala bi se financijska situacija dvoroditeljskih obitelji.

Specifičnost potreba građana Grada Poreča, naročito roditelja s malom djecom, ponukala nas je na pokretanje inicijative otvaranja cjelodnevnih vrtića, tj. vrtića koji bi radili i u poslijepodnevnim satima te vikendom. Olakotna okolnost, u tom kontekstu, svakako je postojanje kako gradskog, tako i privatnih vrtića u Poreču, koje pohađa značajni dio djece. Cilj ove inicijative je podignuti kvalitetu unutar svih vrtića na razinu koja bi se mogla definirati kao optimalna, a ujedno i kao standard za zadovoljavanje specifičnih potreba građana Poreča. Daljnji plasman na tržištu, naročito privatnih vrtića, teži k tomu da na neki specifičan način

budu prepoznatljivi. Što to točno znači na praktičnoj razini? Svaki vrtić prati kako svoje, tako i potrebe svojih korisnika. Navedeno, već sada, rezultira time da pojedini vrtići rade subotom, primaju svoje polaznike kroz cijelu godinu (ne samo tijekom jednog upisnog mjeseca, npr. rujna), afirmiraju se kroz različite idiosinkratične programe (ekovrtić, glazbeni vrtić itd.).
Sveobuhvatna Obiteljska politika za Grad Poreč, koje je nosilac Zdravi grad Poreč, u jednom svom segmentu poticat će podizanje razine kvalitete unutar vrtića te razvoj posebnih stilova po kojem će s vremenom postati prepoznatljivi i atraktivni te odgovarati potrebama suvremenih roditelja i njihove djece.
Nadalje, u okviru preventivnih aktivnosti Zdravoga grada Poreča, usmjerenih zdravlju djece i obitelji, kao posebni segment fokusira se kvalitetno organizirano slobodno vrijeme. Tako su cjelodnevni vrtići mogući profesionalni servisi koji nude kvalitetno organizirano vrijeme djeci u uvjetima intenzivnog izbivanja roditelja, naročito u ljetnim mjesecima kada u Poreču traje turistička sezona.
U okviru programa potpore mladim obiteljima, čija djeca kreću u jaslice i vrtić, u pripremi je letak Krećem u jaslice i Krećem u vrtić koji će Zdravi grad Poreč tiskati do rujna 2008., a koji ima za cilj olakšati roditeljima period adaptacije djeteta na odgojnu ustanovu, smanjiti strah i nedoumice roditelja vezano uz razna ponašanja koja djeca mogu manifestirati u prvim tjednima odlaženja u jaslice/vrtić. Naime, iskustva rada s roditeljima pokazuju nam da im je često potrebna potpora te sigurno snalaženje u novim situacijama koje prolaze zajedno sa svojom djecom jer jedino tako mogu biti kompetentni u ulozi roditelja i djeci reflektirati sigurnost i zaštitu. Prvi prijedlozi letaka predstavljeni su stručnim timovima svih porečkih vrtića u Mjesecu zdravlja obitelji. Stručni suradnici vrtića s odobravanjem su podržali tiskanje letka, uz zaključak da će biti doprinos kvalitetnom razvoju mladih obitelji s djecom, a kroz koji će lakše, bezbolnije i s manje stresa prevladavati početne teškoće adaptacije na predškolsku ustanovu.

Sandra Milotti Ašpan, prof. psihologije
Nataša Basanić Čuš, prof. psihologije
fond-zdravi-grad@pu.t-com.hr